

Natuur in de Wijk is een boost voor biodiversiteit

Vogels, vleermuizen, insecten, planten en struiken. Ze hebben allemaal een plek in ons landschap, zeker ook in het stedelijk landschap. Door steeds beter geïsoleerde bebouwing en versteende tuinen vinden deze diersoorten helaas steeds moeilijker een plekje om te foerageren en te nestelen. Het Brabantse initiatief Natuur in de Wijk realiseert juist voor deze soorten een betere leefomgeving. En dat werpt zijn vruchten af.

Natuur in de Wijk is al 10 jaar een succesvol project in een groot aantal gemeenten. Het is een project van Orbis en Natuurbalans-Limes Divergens in samenwerking met de deelnemende gemeenten en de provincie Noord-Brabant. Het project geeft praktisch invulling aan de doelstellingen van het provinciale beschermingsplan "Uitwerking Leefgebied Stad in Noord-Brabant". Vanuit dit project zijn inmiddels zo'n 5700 nest- en verblijfskasten geplaatst, 82.000 stuks bos- en haagplantsoen geplant en is 22.500 vierkante meter gemeentegrond ingezaaid met bloemenmengsel.

Zowel nationaal als internationaal is steeds meer aandacht voor natuurwaarden in het stedelijk gebied. Voornamelijk omdat inmiddels ruim de helft van de wereldbevolking in steden woont (in Nederland is dat al 70 procent). Stadsnatuur is dus een belangrijk middel om

mensen met natuur in aanraking te laten komen.

Sinds de start van het project hebben achttien gemeenten in Noord-Brabant meegedaan met Natuur in de Wijk. Het project biedt gemeenten de kans om een positieve bijdrage te leveren aan de leefomgeving van de doelsoorten van het project, dat zijn de huismus, vleermuizen, gierzwaluw, huiszwaluw en wilde bijen. Inwoners van deelnemende gemeenten krijgen hiervoor gratis beplanting, nestkasten en verblijfskasten aangeboden. Ook andere soorten profiteren natuurlijk mee van de maatregelen.

Werkwijze

Binnen de woonwijken van een gemeente wordt een projectgebied van 100 tot 150 hectare begrensd, wat kansrijk wordt geacht om de doelsoortpopulaties te kunnen versterken middels het project. Er wordt

gezocht naar een gebied met een goede mix van typen bebouwing. Zo bieden woningen uit de jaren zestig en zeventig goede kansen voor gebouwbezonende soorten en zijn deze daar ook vaak te vinden. Gierzwaluwen bijvoorbeeld nestelen op hoogte, liefst onder de beschutting van een overstek. Iets waarmee woningen uit die jaren vaak zijn uitgerust. Door nestgelegenheid te creëren op omliggende (nieuwere) bebouwing kunnen het leefgebied en de populatie versterkt worden. Naast de bebouwing wordt ook gekeken naar aanwezigheid van een school in de wijk (educatiekansen), bestaand groen en de huidige aanwezigheid van doelsoorten.

Om de resultaten van het project te kunnen meten wordt door Natuurbalans-Limes Divergens een nulmeting uitgevoerd in het projectgebied. Hierbij worden de populaties van de doelsoorten in kaart gebracht op basis van

Bijenhotel de Korenbloem

waarnemingen door een ecooloog in de wijk. Het ecologisch veldonderzoek geeft inzicht in de aanwezigheid/beschikbaarheid van nesten en verblijfplaatsen en geschiktheid van habitat voor de doelsoorten.

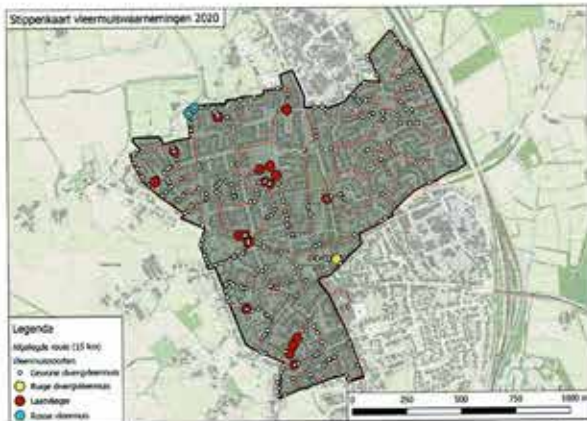
Nestkasten

Binnen het kerngebied gaan medewerkers van Orbis vervolgens op zoek naar geschikte locaties om nestkasten op te hangen en beplanting te planten. Bewoners krijgen een flyer in de bus met een advies welke nestkast op welke locatie aan het huis geschikt is en of er ruimte is voor

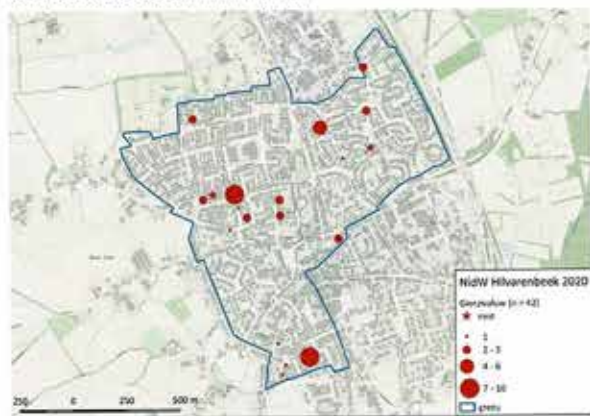

Kinderen bekijken bijenhotel Amaliaschool

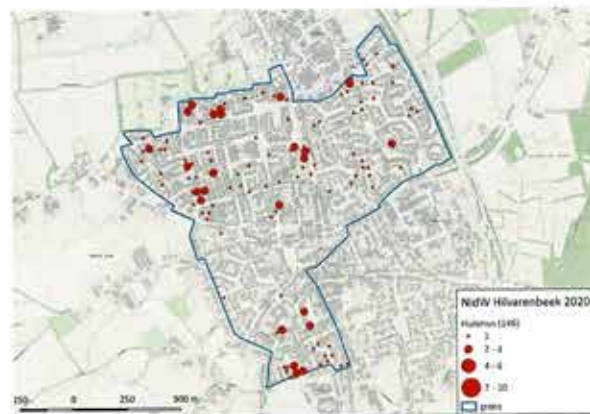

Kaart met opnamelocaties van de aangetroffen vleermuissoorten op het onderzochte transect in Hilvarenbeek.

Verspreiding van gierzwaluw in Hilvarenbeek in 2020. De grootte van de stippen geven de aantallen territoria weer. In totaal zijn 42 territoria aangetroffen waarvan 3 bezette nesten.

Verspreiding van huismus in Hilvarenbeek in 2020. De grootte van de stippen geven de aantallen territoria weer. In totaal zijn 146 territoria aangetroffen.

beplanting. Via natuurindewijk.nl kan men zich aanmelden voor (gratis) nestkastjes of diverse typen beplantingspakketten, met een selectie van inheemse soorten die waardevol zijn voor de biodiversiteit. Ze zijn geselecteerd voor hun bessen, bloemen en andere belangrijke eigen-

schappen voor vogels, insecten en andere diersoorten. Ook als men net buiten het kerngebied woont (mits binnen de bebouwde kom) is er de mogelijkheid tot deelname.

Het ophangen van de nestkasten en het beplanten voeren deelnemers zelf uit; indien zij daarbij hulp nodig hebben kan vanuit het project een professionele partij ingeschakeld worden. De website biedt deelnemers voorlichting over plaatsing en beheer. De deelnemende gemeente ondersteunt het project door het ter beschikking stellen van openbare ruimte waar beplanting kan worden gezet. Ook de communicatiekanalen van de gemeente worden ingezet om zoveel mogelijk inwoners te bereiken.

De looptijd van het project is 5 jaar inclusief de nulmeting. In het laatste jaar vindt een tweede meting plaats op dezelfde wijze als de nulmeting. Uit de tweede meting kan het resultaat van het project worden bepaald. De eerste resultaten van deze tweede metingen worden in het voorjaar van 2022 verwacht (de eerste Natuur in de Wijk-projecten kenden geen monitoring). Daarnaast kunnen deelnemers tot 10 jaar na de start van het project via de website aangeven of hun (nest) kast bewoond wordt.

Voorlichting

Niet alleen particulieren, maar ook bedrijven, instellingen en scholen in het kerngebied worden uitgenodigd om te participeren in het project. Educatie is een belangrijk onderdeel van Natuur in de Wijk. Zo worden op basisscholen gastlessen gegeven, grote insectenhôtels geplaatst op speelpleinen en krijgen leerlingen bijvoorbeeld zakjes bloemenzaad en kleine insectenhôtelletjes mee naar huis. Dit om kinderen zoveel mogelijk te betrekken bij de natuur in hun

omgeving zodat ze deze gaan herkennen en waarderen.

Veel architecten, projectontwikkelaars, woningcorporaties en gemeenten verwerken al natuurinclusieve oplossingen in hun gebouwen. Toch is dit nog niet de norm in Brabant. Natuur in de Wijk brengt ook de toolbox bouwnatuurinclusief.nl onder de aandacht, met als doel de natuur een leidende rol te geven in het ontwerpproces. Gratis inbouw-nestkasten zijn daarom veelal ook opgenomen in de projectplannen van Natuur in de Wijk.

Orbis werkt graag samen met lokale natuurgroepen, zoals afdelingen van het IVN, om samen excursies of lezingen te organiseren, of gastlessen te geven op basisscholen. Ook wordt geprofiteerd van hun lokale kennis om bijvoorbeeld te bepalen waar in de gemeente bloemenveldjes kunnen worden ingezaaid en bomen kunnen worden aangeplant.

Communicatie

Bescherming van biodiversiteit en natuur op de lange termijn staat of valt met de betrokkenheid van bewoners, scholen, instellingen en bedrijven. Om draagvlak te vergroten is binnen het project een breed communicatietraject opgezet. De website geeft zowel algemene als gemeentespecifieke informatie. Een e-mailnieuwsbrief verschijnt vier maal per jaar. Zo brengt Natuur in de Wijk deelnemers en andere geïnteresseerden op de hoogte van de voortgang van het project in verschillende gemeenten. Ook besteedt Natuur in de Wijk aandacht aan ontwikkelingen op het gebied van natuur en biodiversiteit in stedelijk gebied. Er worden lezingen en excursies georganiseerd met de doelsoorten in de hoofdrol, veelal in samenwerking met plaatselijke natuurverenigingen. In overleg

met de deelnemende gemeenten worden persmomenten georganiseerd en persberichten verspreid. Alle communicatie met deelnemers aan Natuur in de Wijk verloopt via Orbis.

Deelnemende gemeenten worden door Orbis compleet ontzorgd. Inwoners van wijken, jong en oud, worden zich door dit project meer bewust van hun omgeving en wat zij concreet kunnen doen om de biodiversiteit in die omgeving te verhogen.

Over de auteur

Marco Taks (1983) werkt als projectleider bij Orbis vestiging West, in Etten-Leur. Hij studeerde Stad- en Streekontwikkeling aan de HAS Hogeschool in 's-Hertogenbosch.

Over Orbis

Orbis vertaalt beleid en ambities op het gebied van natuur, landschap en klimaatadaptatie in concrete projecten en resultaten. Dit doen het samen met diverse partners zoals overheden, bedrijven en particulieren. De werkvelden zijn: groene regelingen, landschapsplannen, groenblauwe gebiedsontwikkeling en natuur in stedelijk gebied. Natuur in de Wijk valt onder het laatstgenoemde werkveld. Orbis heeft drie vestigingen in Noord-Brabant. Meer informatie is te vinden op www.orbis.nl.

Over de provincie Noord-Brabant

De provincie Noord-Brabant heeft zich ten doel gesteld om de achteruitgang van de biodiversiteit een halt toe te roepen. Dat wil de provincie onder meer realiseren via de zogeheten leefgebiedenbenadering. Deze focust op leefgebieden van soorten en daarmee op het nemen van maatregelen die voor meerdere soorten positief zijn. Het doel is dat hierdoor in 2027 van alle bedreigde en prioritare soorten van Noord-Brabant levensvatbare populaties aanwezig zijn. Natuur in de Wijk wordt mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van de provincie Noord-Brabant.